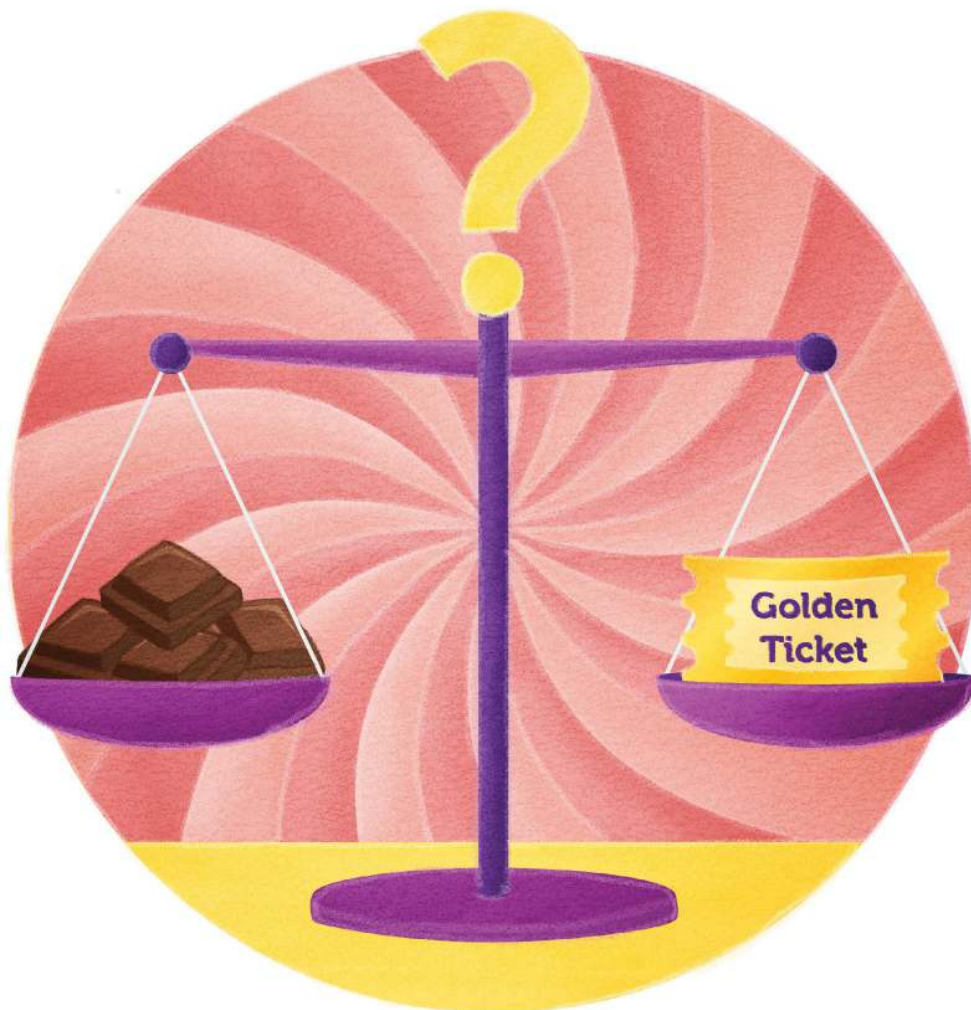

Var Willy Wonka rättvis?

Nyckelbegrepp: Rättvisa

Var Willy Wonka rättvis?

Nyckelbegrepp:

Rättvisa

Nyckelord:

Rättvisa, ärlighet, sanningsenlig, rättvis, jämlikhet, regler, möjlighet, fattigdom, vänlighet, sympati, lidande and beteende.

LÄRANDEMÅL:

Att förstå innebörden av begreppet rättvisa.

Att kunna identifiera hur rättvisa framkommer i en berättelse.

FRAMGÅNGSKRITERIER:

Vi kan

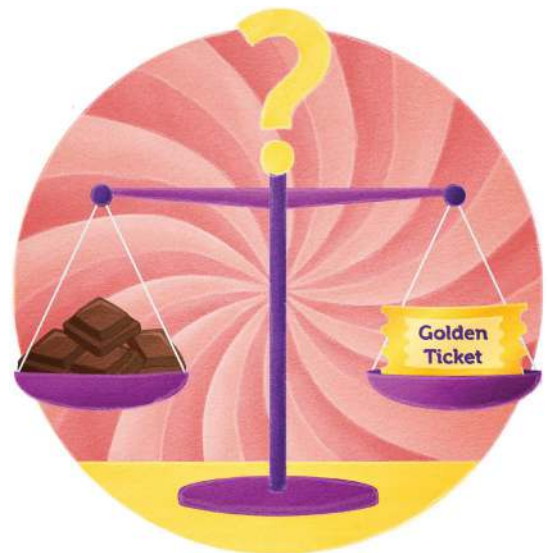
- Ställa frågor kring rättvisa och rättvisa fungerar i vårt klass/grupp.
- Beskriva begreppet rättvisa genom att relatera till olika situationer i vardagen.
- Fundera på någon persons beteende och fundera på om personen uppför sig rättvist genom att använda bevis från filmen/boken.
- Reflektera på hur det egna tänkandet har utvecklats genom arbetet med denna uppgift.
- Reflektera på om det är någon skillnad i vad du tänkte att rättvisa var, innan du gjorde uppgiften mot hur du tänker nu.

STRATEGIER:

Åsiktslinje

Mysterier

Åsiktshörn

1. Identifiera viktiga begrepp:

Några av de viktigaste områden för att undersöka inom och runt begreppet "rättvisa" är följande:

- Jämlikhet
- Rättigheter
- Rättvisa
- Välstånd
- Makt
- Regler
- Ärlighet
- Hur vi behandlar andra
- Begränsade resurser

Aktivitet 1: Uppmuntra diskussion

Berätta för eleverna att du har 5 guldbiljetter och den som får dessa kommer få ett pris i slutet av lektionen/uppgiften. **Innan** du ger ut biljetterna, ställ frågan: **Är detta rättvist?**

Alternativ, guldbiljetterna kan vara gömda i klassrummet och den som hittar dem får ett pris.

Nedan frågor kan vara till hjälp för att uppmuntra diskussionen om rättvisa:

- Är det rättvist att endast en elev får en guldbiljett?
- Vem ska bestämma vem som ska få guldbiljetten?
- Ska guldbiljetter ges till de elever som arbetar mest i klassen?
- Finns det elever som behöver guldbiljetter mer än andra elever?
- Vilket vore det mest rättvisa sättet att dela ut guldbiljetterna på?
- Skulle det vara rättvist om alla fick en guldbiljett? Varför?
- Är det rättvist om ingen får en guldbiljett?
- Skulle alla i klassen kunna komma överens om vem som borde få guldbiljetterna?

I pair/enskillt, kan eleverna bestämma det mest rättvisa sättet att dela ut guldbiljetter.

Du kan stimulera diskussionen genom att presentera följande kriterier för eleverna:

Guldbiljetterna borde ges till...

- De elever som är äldst
- De elever som är yngst
- Mest uppmärksamma elever

- Elever med högst betyg
- Den snällaste och mest hjälpsamma eleven
- Den elev som arbetar mest
- Den populäraste eleven
- Den eleven som vill ha den mest
- Någon som läraren bestämmer

- Någon elev som eleverna bestämmer
- En slumpmässigt vald elev genom lottdragning

Alternativt, kan du som lärare fördela guldbiljetterna enligt någon av ovan kriterier och klassen/gruppen/enskild elev kan sedan diskutera/skriva ner sina tankar och reaktioner.

2. Utmana barnens/elevernas förståelse av begreppet:

Här är några exempel på kognitiv konflikt som vi förväntar oss att eleverna kommer uppleva.

Åsikt	Motstridig åsikt
Är det rättvist att alla elever får samma betyg.	Det är inte rättvist att ge alla elever samma betyg på sitt arbete.
Rättvisa är att följa regler.	Ibland är inte regler rättvisa.
Rättvisa är få det man förtjänar.	Ibland innebär rättvisa att inte få man behöver/vill ha.
Snälla människor är alltid rättvisa.	Man kan vara snäll och orättvis.
Alla borde behandlas rättvist.	Otrevliga och själviska människor förtjänar inte att bli rättvist behandlade.

Skapa utmaning genom att ställa några av följande frågor:

- Vad är rättvisa?
- Hur vet du att något är rättvist/orättvist?
- Hur ser rättvisa ut?
- Vad gör något rättvist?
- Betyder rättvisa att man alltid behandlar andra människor lika?
- Hur mycket handlar rättvisa om att vara snäll?
- Är det möjligt att vara ovänlig och rättvis?
- Hur rättvist är det att vara rättvisa mot oss själva men orättvisa mot andra?
- Betyder att vara rättvis, alltid att vi är ärliga?
- När skulle vi säga, "det där är orättvist"!?
- Tänk om allting i världen alltid var rättvist?
- Hur mycket behöver rättvisa handla om regler?
- Hur vet du att en regel är rättvis?
- Är det möjligt att vara orättvis och rättvis på samma gång?

- Agerar du rättvist om du ger din lunch till någon som inte har det lika bra som du?
- Förtjänar alla att bli behandlade rättvist?
- Kan vi någonsin veta om någon är riktigt rättvist?
- Tänk om rättvisa inte existerade?

Berättelsespecifika frågor – Kalle och Chokladfabriken, av Roald Dahl

- Hade alla en rättvis chans att vinna chokladfabriken?
- Var det rättvist att bara 5 barn fick komma in i fabriken?
- Fick alla en rättvis chans att hitta biljetter?
- Är Willy Wonkas beteende rättvist mot alla barn?
- Vann Charlie chokladfabriken på ett rättvist sätt?
- Hur rättvist är det att Charlie vann chokladfabriken?
- Hur rättvist var det att Violet Beauregarde blev förvandlad till ett blåbär?
- Är det någonsin rättvist att straffa barn om de gör fel eller begår misstag?
- Hur rättvist är det att Wonka använder ekorrar i sin fabrik?
- Hur rättvis är Willy Wonka mot Ompaloppierna?
- Är det rättvist att 5 av barnen inte visste om vad slutpriset skulle vara i chokladfabriken?
- Skulle det vara rättvist om anledningen till att Charlie vann chokladfabriken var att han var fattigare än de andra?
- Om Verruca Salt hade vunnit tävlingen, skulle det varit rättvist?
- Innebär rättvisa alltid att man hjälper de som har störst behov??
- Presenterar författaren varje karaktär på ett rättvist sätt?
- Försökte författaren lära läsaren/tittaren om rättvisa?

3. Konstruera förståelse tillsammans:

Aktivitet 2: Strategi - Begreppslinje

Dela ut aktivitetskorten till elever i par/mindre grupper/ensilt och ge dem tid att läsa genom korten.

I klassrummet: Be eleverna att ställa sig på linjen utifrån hur rättvist det tycker påståendet är. Eleverna bör berätta sina skäl till varför de placerar sig där det gör. Eleverna bör uppmuntras att förflytta sig över linjen om deras åsikt ändras vartefter de lyssnar på vad andra har för åsikt.

Hemma: Be eleven att läsa igenom korten.

Be eleven beskriva var de placerar sig själv på linjen, utifrån hur rättvist det tycker påståendet är.

Eleven bör skriva/berätta varför det placerar sig på ett visst ställe på linjen.

Frågor som stödjer genomförandet för att eleverna ska tänka och diskutera:

- Kan du ge exempel på varför du tycker att det är orättvist/rättvist? Vilka fler orsaker/exempel kan stödja detta?
- Varför tycker du att detta är antingen rättvist eller orättvist?
- Vad skulle göra detta mer/mindre rättvist?
- Är det alltid/aldrig på detta sätt?
- Vad är styrkorna av XS' resonemang/exempel?
- Vad är svagheter i denna idé/exempel?

Aktivitet 3: Strategi - Mysterie

I klassrummet: Dela ut aktivitetskorten till eleverna, grupper om 3 till 4 elever. Eleverna ska nu läsa och bearbeta informationen på korten. Uppmuntra alla grupper att vara aktiva i att bearbeta ledtrådarna genom att ställa utforskande frågor utifrån nyckelfrågan, var Willy Wonka rättvis?

Hemma: Be eleverna läsa och bearbeta informationen på korten. Uppmana dem att fundera på nyckelfrågan, var Willy Wonka rättvis?

Var Willy Wonka rättvis?

Det är ofta bra att stödja eleverna när de bearbetar informationen på korten. Nedan tabell kan hjälpa dem att lättare tolka och hantera informationen samt omvärdera sitt tänkande och skapa mening och förståelse.

Bevis som visar att Willy Wonka är rättvis.	Bevis som visar att Willy Wonka inte är rättvis.	Bevis som inte har någon betydelse för om han är rättvis eller inte.

Gruppen/Enskild elev, Vår/min slutsats är:

.....
Huvudargumentet för min slutsats är:

Förenkla/Utvidga

Förenkla

För yngre elever, minska antalet kort inför åsiktslinjen, mysterier och åsiktshörn.

Utvidga

Be dina elever att leta och forska efter mer bevis från filmen/boken som kan hjälpa dem att besvaras frågan: Är Willy Wonka Rättvis?

Det finns blanka kort bland mysteriekorten, där eleverna själva kan skriva sånt som det tänkt på själva men inte finns på övriga kort. Eleverna kan också uppmanas att hitta mer bevis från boken/filmen innan de får mysteriekorten eller under själva aktiviteten, beroende på tilliten i gruppen och ålder.

Ytterligare en utmaning för par/grupper/enskild elev, skulle kunna vara att du inte delar ut/visar alla kort i början av aktiviteten. Detta gör att de tittar närmare på filmen/boken för att hitta nödvändiga bevis och utforska mer självständigt.

Om några grupper får mindre antal kort än andra, och andra grupper bara får använda boken/se filmen, så kan detta också skapa intressanta frågor om hur rättvist läraren fördelar resurserna/ förutsättningarna. Studera reaktionerna på eleverna under aktiviteten och bearbeta vidare om det alltid är rättvist att behandla alla lika.

4. Reflektera över läranderesan:

Efter aktiviteten är det bra att uppmuntra eleverna att reflektera över vad de lärt sig och vilka olika slags tänkande de använt sig av under lektionen/uppgiften. De kan också skriva en kort sammanfattning samt slutsats av vilka nya kunskaper de upplever att de fått.

Varje grupp/enskild elev presenterar vad de kommit fram till från aktivitet nr 3 (Tabelluppställningen, Willy Wonka rättvis/orättvis). Man bör alltid se tillbaka på vilket lärande som skett under lektionen/uppgiften och lyfta fram antaganden och sånt som skapat förvirring hos eleverna.

Aktivitet 4: Strategi - Åsiktshörn (Håller helt med, Håller i stort med, håller inte riktig med, håller inte alls med)

Håller helt med		Håller i stort med
Håller inte riktigt med		Håller inte alls med

Åsiktshörn kräver att eleverna gör ett exakt val och är användbart för att utveckla inte bara förmåga att resonera och förklara utan att träna på att övertyga.

Efter att du som lärare läst påståenden, bör eleverna ställa sig i det hörn som bäst representerar deras åsikt. De måste välja ett av hörnen, får inte ställa sig i mitten. Be dem berätta för varandra i hörnen sina argument för varför de står just där. Be sedan någon från varje hörn att summera hörnets åsikter.

Tänkbara frågor att använda för att reflektera kring lärandet efter genomfört åsiktshörn:

- Har någon ändrat åsikt kring vad rättvisa innebär?
- Vad vet du nu som du inte visste förut?
- Vilken idé/åsikt/argument fick dig att tänka till?
- Vilka Förmågor har du använt under lektionen?
- Är det viktigt att vara överens om en gemensam betydelse?
- Vilka frågor har du fortfarande?

Variera aktiviteten

Du kan be dina elever att skriva en dagbok utifrån någon av de andra barnens perspektiv i boken/filmen. Varje par/grupp/enskild elev kan få en karaktär tilldelad eller välja själva att skriva om.

För att ytterligare utforska de andra karaktärernas perspektiv kan eleverna "skriva om" de första sidorna/delen i början av boken/filmen, baserat på någon av de andra karaktärerna. Deras skrivande kan också illustreras med bilder på familjen och var de bor.

Dina elever kan också utforska och undersöka begreppet **rättvisa** i skolan genom att använda ett venn-diagram genom följande påståenden:

- Vi måste bära skoluniform.
- Vi måste läsa vissa ämnen.
- I skolan umgås jag med vänner.
- Jag får inte sitta bredvid mina kompisar i klassen.
- Jag måste sitta bredvid någon som inte är min kompis.
- Mina kompisar finns inte i skolan.
- Jag kan inte göra alla mina studier hemifrån.
- Jag plugga med andra elever.
- Vi har läxor.
- Vi sportar mycket.
- Vissa elever får mer uppmärksamhet än jag.
- Jag kan inte gå ifrån skolan när jag vill.
- Jag kan inte välja vilken lärare jag vill.
- Andra elever skriker rätt ut och jag kan inte höra vad läraren säger.
- Klassrummet är litet.
- Det finns inte tillräckligt med datorer för alla elever.

Andra områden att utforska kan vara.

- Är fotboll/ishockey/ridning rättvisa sporter?
- Är det rättvist att använda insektsmedel?

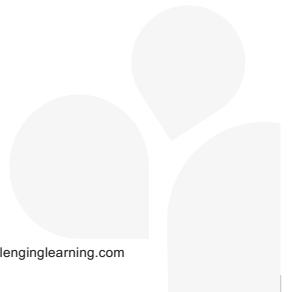
I vissa länder är
sjukvård gratis
för alla
medborgare.

©2017 www.challenginglearning.com

2-4

Barn får läxor

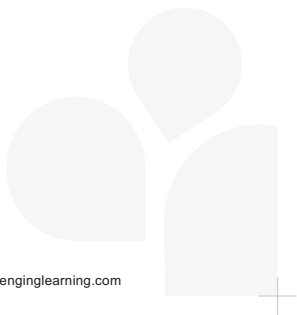
©2017 www.challenginglearning.com

Vissa människor
kan springa
snabbare än
andra.

©2017 www.challenginglearning.com

Vissa människor
har mer pengar
än andra.

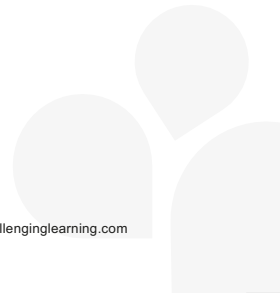
©2017 www.challenginglearning.com

Vissa skolor
har längre
skollov än
andra.

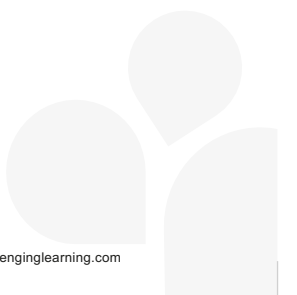
©2017 www.challenginglearning.com

Barn borde gå
och lägga sig
innan sina
föräldrar.

©2017 www.challenginglearning.com

En del barn
måste dela
sovrum med sin
bror/syster.

©2017 www.challenginglearning.com

En del
människor
har inga
bröder eller
systrar.

©2017 www.challenginglearning.com

Lärare är
ansvariga för
vad som händer
I klassrummet.

©2017 www.challenginglearning.com

En av tio
människor i
världen har inte
tillgång till rent
vatten.

©2017 www.challenginglearning.com

17miljoner
flickor i världen
förväntas aldrig
börja skolan.

©2017 www.challenginglearning.com

97 % av barn i
skolåldern
började skolan i
USA 2013.

©2017 www.challenginglearning.com

‘Bara en gång om året, på hans födelsedag, fick Charley Bucket smaka en bit choklad’

‘Dessa fem chokladkakor kan vara var som helst... i världen’

Willy Wonka,
Newspaper Bulletin

Charlie var ‘desperat’ hungrig.

“Tjugo kakor om dagen som jag köpt under flera veckor!”

A Boy Is Complaining As He Sees
Charlie Find A Golden Ticket.

‘Så vad är hans, dessa 50 pence?’

Charlie Bucket

Och de fem lyckliga som får de guldbiljetterna är bara de enda personer som får besöka min fabrik.’

Willy Wonka,
Newspaper Bulletin

Definition
Rättvisa (Substantiv)

Uppförande som är rimligt och rätt.

“Evighets Gobstoppers!
...jag uppfinner dem för barn som får väldigt lite fickpengar.

Herr Wonka var tvungen att avskeda sina arbetare eftersom några av dem stal hans idéer.

Willy Wonka

“De barn som kommer hitta guldbiljetterna är samma barn som har råd att köpa chokladkakor varje dag.”

Grandpa Joe

©2017 www.challenginglearning.com

Herr Bucket förlorade sitt jobb i tandkrämsfabriken.

©2017 www.challenginglearning.com

Violet Beauregarde förvandlades till ett gigantiskt blåbär’

©2017 www.challenginglearning.com

“Han äter så många chokladkakor varje dag”.

Mrs Gloop Talking About Her Son Augustus Gloop.

©2017 www.challenginglearning.com

“Varje gång när jag kom hem, skrek hon till mig, ‘Var är min guldbiljett! Jag vill ha min guldbiljett!’

Veruca’s Father Mr Salt

©2017 www.challenginglearning.com

“Kan inte ni idioter se att jag tittar på TV?”

Mike Teevee

©2017 www.challenginglearning.com

“Här, mamma, ta en bit. Vi delar på den. Jag vill att alla ska smaka på den”

©2017 www.challenginglearning.com

Charlie Wants To Share The Chocolate He Received For His Birthday.

©2017 www.challenginglearning.com

Willy Wonka är en vuxen.

©2017 www.challenginglearning.com

“Hur vågar du
skratta när min son
just sugits upp i
röret! Ditt
monster!”

Mrs
Gloop

Roald Dahl
Berättar mer
för oss om
Charlie Bucket
än om andra
barn.

©2017 www.challenginglearning.com

“Jag bestämde mig
för att bjuda in
fem barn till
fabriken, och det
barn jag gillade
mest i slutet av
dagen skulle bli
vinnaren!”

Willy Wonka

©2017 www.challenginglearning.com

”Så jag fraktade dem
hela vägen hit,
varenda man,
varenda kvinna och
barn i Ompaloompa
stammen. ”

©2017 www.challenginglearning.com

“Det finns
tillräckligt med
choklad där inne
för att fylla alla
badkar i hela
landet!”

Willy Wonka

©2017 www.challenginglearning.com

“En vuxen person
lyssnar inte på mig,
hen vill inte lära sig.
Hen kommer försöka
göra saker och ting
på sitt eget sätt”

Willy Wonka

©2017 www.challenginglearning.com

Willy Wonka

©2017 www.challenginglearning.com

‘Ekorrarna
arbetade som
galningar’

©2017 www.challenginglearning.com

Willy Wonka vill
ge sin fabrik till en
snäll, klok och
kärleksfullt barn

©2017 www.challenginglearning.com

“Ja, ja, ja, "suckade
herr Willy Wonka,"
två stygga små barn
borta. Tre goda små
barn kvar.”

Willy Wonka

©2017 www.challenginglearning.com

“Hon kommer bli
lila...Det är vad
som händer när
man tuggar
äckligt tuggummi
hela dagen!”

Willy Wonka

Definition

Rättvist (Adverb)

På ett rättvist
och rimligt
sätt, ärligt.

©2017 www.challenginglearning.com

Definition

Rättvist (Adjektiv)

Torrt och fint.
(väder)

©2017 www.challenginglearning.com

‘Den lyckliga
personen var
en liten flicka
som heter
Veruca Salt, som
bodde med
sina föräldrar i
en stor stad
långt borta’

©2017 www.challenginglearning.com

Charlie tar med
sin farfar Joe till
fabriken, inte sin
pappa.

©2017 www.challenginglearning.com

Veruca Salt’s
pappa köpte
‘hundratatusen
-tals
chokladkakor.

©2017 www.challenginglearning.com

“Augustus Gloop!
Augustus Gloop!
Den stora giriga
nincompoop.”

The Oompa-Loompas

©2017 www.challenginglearning.com

3-34

“If you think gum
is so disgusting,”
said Mike Teavee,
“then why do you
make it in your
factory?”

Mike Teavee Speaking To Willy Wonka

©2017 www.challenginglearning.com

Rättvisa innebär
att alla får
samma sak.

©2017 www.challenginglearning.com

ACTIVITY:
Var Willy Wonka
rättvis?
4-4

Rättvisa
innebär att alla
får vad de
behöver.

©2017 www.challenginglearning.com

ACTIVITY:
Var Willy Wonka
rättvis?
4-5

Världen är rättvis.

©2017 www.challenginglearning.com

ACTIVITY:
Var Willy Wonka rättvis?
4-6

Skolan är
rättvis.

©2017 www.challenginglearning.com

ACTIVITY:
Var Willy Wonka
rättvis?
4-7

Vuxna borde
bestämma
regler.

©2017 www.challenginglearning.com

ACTIVITY:
Var Willy Wonka
rättvis?
4-8

Du borde alltid
följa regler.

©2017 www.challenginglearning.com

ACTIVITY:
Var Willy Wonka rättvis?
4-

Regler gör att
det alltid blir
rättvist.

©2017 www.challenginglearning.com

Regeringar
borde skapa
regler och
alla borde
följa dem.

©2017 www.challenginglearning.com

Barn behöver lära sig
hur de ska vara
rättvisa.

©2017 www.challenginglearning.com

Tävlingar är
rättvisa.

©2017 www.challenginglearning.com

Det är
rättvist att
Charlie
Bucket vann
chokladfabrik
en.

©2017 www.challenginglearning.com